

Τοποθέτηση

Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης Βασανιστηρίων, με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα Υποστήριξης των Θυμάτων Βασανιστηρίων

Το 1987 τέθηκε σε εφαρμογή η Σύμβαση του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας και το Δεκέμβριο του 1997, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ αποφάσισε την καθιέρωση της 26^{ης} Ιουνίου ως Διεθνή Ημέρα των Ηνωμένων Εθνών για την Υποστήριξη των Θυμάτων Βασανιστηρίων,

Τα βασανιστήρια, συνιστούν, με βάση το διεθνές δίκαιο, **έγκλημα κατά της ανθρωπότητας** που απαγορεύεται απόλυτα και δεν δύναται σε καμιά περίπτωση να δικαιολογηθεί. Η απαγόρευση αυτή δεσμεύει κάθε μέλος της διεθνούς κοινότητας, ανεξαρτήτως εάν έχει επικυρώσει τις διεθνείς συνθήκες που απαγορεύουν ρητά τα βασανιστήρια.¹

Συνακόλουθα, η 26^η Ιουνίου, πέραν της σηματοδότησης της έναρξης της **προσπάθειας**, σε οικουμενικό επίπεδο, για την **αποτελεσματική εφαρμογή και λειτουργία της Σύμβασης** και την **εξάλειψη κάθε μορφής βασανιστηρίων**, αποτελεί, σύμφωνα με τον ΟΗΕ, «ευκαιρία για όλους να **ενωθούν υπέρ των εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων σε όλο τον κόσμο θυμάτων βασανιστηρίων**»².

Η Κύπρος κύρωσε τη Σύμβαση με τους Νόμους 235/90, 35(III)/90 και 36(III)/2002 και στη συνέχεια, με τον **Νόμο 2(III)/2009**, κυρώθηκε και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης, με τον οποίο **ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ορίστηκε ως το εθνικό σώμα επισκέψεων (NPM)**.³

Ο Επίτροπος ως **Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων (NPM)** διασφαλίζει την αποφυγή και την αποτροπή περιστατικών κακομεταχείρισης, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή βασανιστηρίων.

Ειδικότερα, η δράση του Επιτρόπου ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης, αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην **ελαχιστοποίηση των περιστατικών κακοποίησης** προσώπων που στερούνται ή πιθανόν να στερούνται της ελευθερίας τους, αλλά και στην **βελτίωση των συνθηκών κράτησης**.

Με γνώμονα κυρίως την πρόληψη, οι πολύ-επίπεδες δράσεις του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης, κατά την περίοδο 2018 - 2019, εκτείνονταν από **επισκέψεις** σε αστυνομικά κρατητήρια, στις Κεντρικές Φυλακές, σε χώρους φιλοξενίας προσώπων τρίτων χωρών, σε στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων και

¹ <https://www.un.org/en/observances/torture-victims-day>

² <https://www.un.org/en/observances/torture-victims-day>

³ Εδάφιο (1) του άρθρου 4 του Ν. 2(III)/2009

σε ψυχιατρικές κλινικές, αλλά και **δράσεις ενημέρωσης, επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης** τόσο των μη κυβερνητικών οργανώσεων, όσο και των κρατικών φορέων.

Δέκα χρόνια μετά την ανάθεση στην Επιτροπή της αρμοδιότητας αυτής, **οι δράσεις** του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης για τα έτη 2018 – 2019 μεταφράστηκαν και διαβιβάστηκαν **στην αρμόδια Υποεπιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (SPT)**, η οποία **εξέφρασε την ικανοποίηση της με πολύ θετικά σχόλια**. Σημειώνεται ότι η σχετική Έκθεση του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί, καθώς αναμένεται πρώτα η υποβολή της στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ λόγω της πανδημίας του ιού COVID-19 που μαστίζει την ανθρωπότητα, οι άνθρωποι που στερούνται ή πιθανόν να στερούνται της ελευθερίας τους σε χώρους περιορισμού είναι περισσότερο ευάλωτοι στον κίνδυνο να υποστούν σκληρή, απάνθρωπη ή/και ταπεινωτική μεταχείριση, βρισκόμενοι αντιμέτωποι με αυτή τη νέα απειλή.

Όπως δε έχει τονίσει ο Πρόεδρος της Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CPT) κ. Jens Modvig, καθίσταται επιτακτικότερη από ποτέ η διασφάλιση της ασφάλειας των ατόμων αυτών, τα οποία πρέπει να απολαμβάνουν τα ίδια πρότυπα υγειονομικής περίθαλψης με τους υπόλοιπους.

Γι' αυτό το λόγο κύριο μέλημα του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης την παρούσα περίοδο ήταν και εξακολουθεί να είναι η στενή και συστηματική παρακολούθηση του θέματος με επισκέψεις και παρεμβάσεις, για πρόληψη των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης.

Είναι με ιδιαίτερη ικανοποίηση που κατόπιν και δικής μας παρέμβασής ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης, ημερομηνίας 26 Μαρτίου 2020, λήφθηκαν άμεσα μέτρα για αποσυμφόρηση των Κεντρικών Φυλακών με την τροποποίηση του οικείου νομικού πλαισίου από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Η εν λόγω παρέμβασή χαιρέτιστηκε από τον **Association for the Prevention of Torture (APT)** και συμπεριλήφθηκε ως παράδειγμα καλής πρακτικής στον πρόσφατο Οδηγό που εξέδωσε με κατευθυντήριες οδηγίες/συστάσεις προς τους Εθνικούς Μηχανισμούς Πρόληψης όλων των χωρών, με θέμα Guidance: Monitoring Places of Detention Through the COVID-19 Pandemic,⁴ με ρητή αναφορά στον Εθνικό Μηχανισμό Πρόληψης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Μαρία Στυλιανού – Λοττίδη
Επίτροπος Διοικήσεως
και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης

Λευκωσία, 26 Ιουνίου 2020

⁴ https://www.ap.t.ch/sites/default/files/publications/Guidance%20note_final%20version_web.pdf (σελ.22)